

ZAOPATRZENIE ROLNICTWA W WODĘ	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-88
	Wodociągi wiejskie Wbudowanie zestawów wodomierzowych na przyłączach wodociągowych	9192-07
		Grupa katalogowa 0721

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są podstawowe wymagania i badania dotyczące lokalizacji, miejsca oraz sposobu wbudowania zestawów wodomierzowych na przyłączach wodociągowych wody bytowej i gospodarczej w rolnictwie, przeznaczonych do pomiaru objętości przepływającej w instalacji czystej wody o temperaturze do 30°C i ciśnieniu do 2 MPa.

Norma nie dotyczy zestawów wodomierzowych wchodzących w skład wyposażenia technologicznego stacji wodociągowych.

1.2. Określenia

1.2.1. zestaw wodomierzowy - zalegalizowany wodomierz wraz z armaturą umożliwiającą wbudowanie wodomierza na przyłączy wodociągowym (rys. 1 lub 2).

1.2.2. przyłączy - przewód wodociągowy doprowadzający wodę z przewodu rozdzielczego do zaworu głównego za wodomierzem, łącznie z nim.

2. WYMAGANIA

2.1. Lokalizacja. Zestaw wodomierzowy powinien być lokalizowany w budynku. Dopuszcza się lokalizację wodomierza w specjalnie wykonanej studzience wodomierzowej. Budynek, w którym będzie zamontowany wodomierz powinien być położony najbliżej przewodu wodociągowego rozdzielczego spośród innych budynków zagrody i spełniać wymagania wg p. 2.2. Długość przyłączy powinna być uzależniona od warunków lokalnych i uzasadniona względami techniczno-ekonomicznymi. Studzienka wodomierzowa powinna być zlokalizowana w obrębie zagrody możliwie najbliżej przewodu rozdzielczego.

2.2. Miejsce wbudowania. Miejsce przeznaczone do wbudowania zestawu wodomierzowego w budynku powinno być suche, nie narażone na zamarzanie i łatwo dostępne dla obsługi. Miejsce to powinno być zabezpieczone przed możliwością uszkodzeń wodomierza.

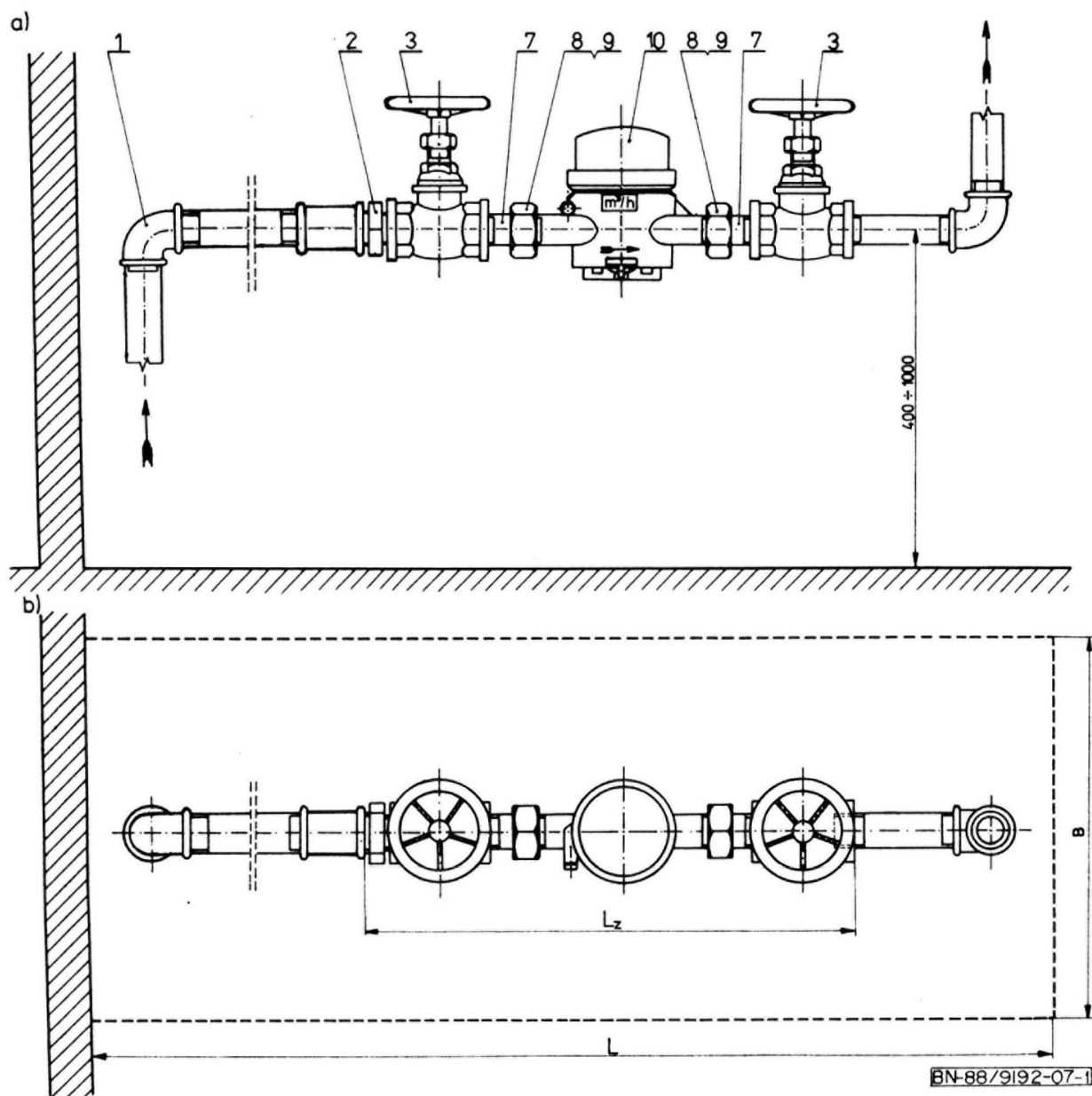
Studzienki wodomierzowe dla montażu w nich zestawów wodomierzowych powinny być zabezpieczone przed napływem wody gruntowej i powierzchniowej. Strop i włącz studzienki powinien zabezpieczać przed zarzaniem lub wpadnięciem do wnętrza. Kształt dna i głębokość studzienki powinny umożliwiać wybranie wody ze studzienki. Usytuowanie zestawu wodomierzowego w studzience powinno umożliwiać zejście na dno studzienki. Wielkość studzienki powinna umożliwiać zamontowanie zestawu.

2.3. Sposób wbudowania. Przed wbudowaniem wodomierza należy sprawdzić, na podstawie odbioru instalacji wodociągowej, poziome usytuowanie przewodów i ich współosiowość. Wodomierz powinien być wbudowany sztywno w przewód wodociągowy zgodnie z oznaczonym na wodomierzu kierunkiem przepływu. Zestaw wodomierzowy należy montować na przewodach stalowych w sposób przedstawiony na rys. 1 lub 2, zależnie od lokalizacji wodomierza. Części wchodzące w skład zestawu należy montować w kolejności podanej na rysunkach. Łączniki kompensacyjne powinny być montowane z korpusem od strony zasilania. Długość odcinka prostego przewodu wodociągowego przed zestawem wodomierzowym powinna być równa co najmniej wartości 5 średnic przewodu, za zestawem co najmniej 3 średnice przewodu.

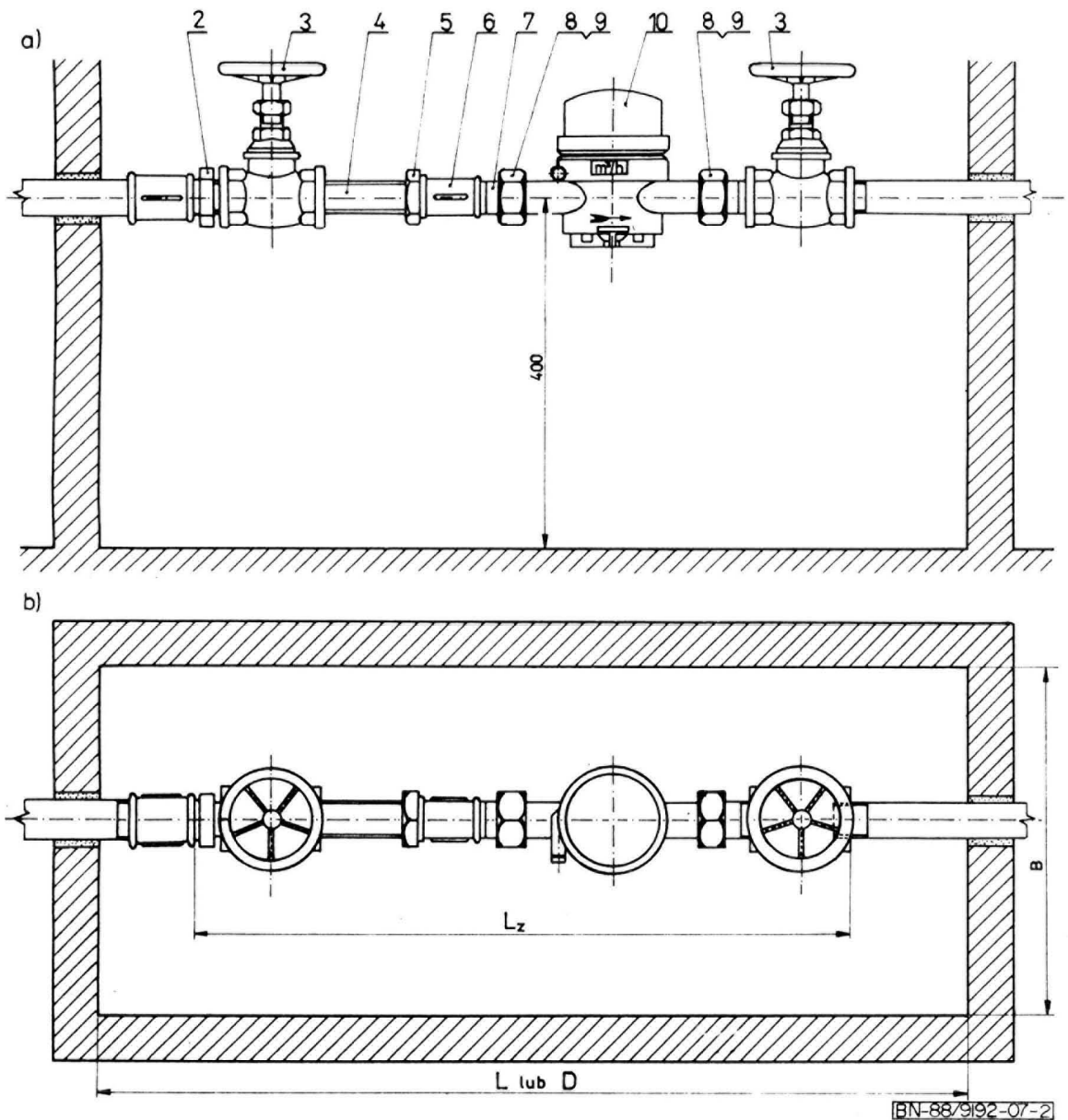
Zgłoszona przez Instytut Melioracji i Użytków Zielonych
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych dnia 1 lutego 1988 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 października 1988 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 4/1988, poz. 10)

2.4. Zabudowa wodomierza w stalowych przewodach, wodociągowych o średnicy nominalnej od 25 mm do 50 mm - wg rys. 1 lub 2 oraz tablicy.

2.5. Szczelność zestawu wodomierzowego. Każdy zestaw wodomierzowy powinien być szczelny i wytrzymać ciśnienie robocze bez przecieków.

Rys. 1. Wbudowanie wodomierza w przewód wodociągowy w budynku: a) widok z boku, b) widok z góry (oznaczenia w tablicy)

Rys. 2. Wbudowanie wodomierza w przewód wodociągowy w studzience: a) widok z boku, b) widok z góry (oznaczenia w tablicy)

2.6. Zabezpieczenie przed porażeniem prądem. Każdy zestaw wodomierzowy powinien być metalicznie bocznikowany. Na przyłączach wykonanych z rur z tworzyw sztucznych bocznik powinien być uziemiony. Przekrój przewodu bocznikującego oraz jego zamocowanie należy ustalić w zależności od stopnia wymaganego zabezpieczenia wg przepisów budowy urządzeń elektroenergetycznych. Zeszyt 6. Ochrona przeciwporażeniowa w urządzeniach elektroenergetycznych o napięciu do 1 kV¹⁾. Można również skorzystać z przykładowego rozwiązania podanego w PN-82/M-54910.

3. BADANIA

3.1. Program badań. W celu stwierdzenia zgodności z wymaganiami normy należy sprawdzić kompletność zestawu wodomierzowego, jego legalizację oraz protokoły odbioru instalacji wodociągowej, a ponadto przeprowadzić następujące badania:

- sprawdzenie lokalizacji (2.1),
- sprawdzenie miejsca wbudowania (2.2),
- sprawdzenie sposobu wbudowania (2.3),
- sprawdzenie prawidłowości wbudowania wodomierza w przewody wodociągowe (2.4),
- próba szczelności zestawu wodomierzowego (2.5),
- sprawdzenie zabezpieczenia przed porażeniem prądem (2.6).

¹⁾ Patrz Informacje dodatkowe p. 2.

Średnica nominalna			Łączniki żeliwne wg PN-76/H-74392					Zawór prze- lotowy	Łącznik mosiężny z gwintem długim ¹⁾		Elementy złączne wodomierza			Długość zesta- wu wodomierzowe- go		Minimalne wymiary w płaszczyźnie poziomej miejsca wbudowania ze- stawu wodomierzowego																	
przewo- du wo- dociąg- owego	przewo- du przed i za zesta- wem	wodomie- rza wg PN-76/ M-54906	kolanko A1 na- krętne równo przeło- towe	Złączka N8 wkrętna		przeciwna nakrętka P4	złączka M2 na- krętna równo przeło- towa	prosty wg PN-77/ M-75005 lub skośny wg PN-77/ M-75007	gwint $d \times l / l_1$	materiał wg PN-77/ H-87025	łącznik wg PN-76/ M-54901/ 03	nakrętka do łączni- ka wg PN-76/ M-54901/04	uszczel- ka wg PN-76/ M-54901/05	w bu- dynku	w stu- dziencie	w budynku lub w studzieni prostokątnej		w stu- dziencie kołowej, średnica															
		równo przeło- towa		zweżko- wa	gwint $d_1 = d_2$											gwint $d_1 = d_2$	gwint $d_1 \times d_2$		gwint d	gwint d	gwint d	długość	szero- kość										
mm			gwint $d_1 = d_2$	gwint $d_1 = d_2$	gwint $d_1 \times d_2$	gwint d	gwint d	gwint d			gwint D	gwint D	d	L_z	L	B	D																
			mm																														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19															
25	20	15	G1	Rc1	Rc1x Rc3/4	G ^{3/4}	G ^{3/4}	G ^{3/4}	G ^{3/4} x 150/50	MA58, MK80, M60 lub MM59	G ^{3/4}	G1	23	455	530	830	800	1200															
		20																															
	25	25																	930														
		30																															
40	25	25	G1 ^{1/2}	Rc1 ^{1/2}	Rc1 ^{1/2} x Rc1	G1	G1	G1	G1x130/ 55	G1	G1 ^{1/4}	25	545	630	960	800	1200																
		30																															
50	40	40																G2	Rc2	Rc2x Rc1 ^{1/2}	G1 ^{1/2}	G1 ^{1/2}	G1 ^{1/2}	G1 ^{1/2} x 105/65	G1 ^{1/2}	G2	43	660	730	980	800	1400	
		40																															
Numer części na rys. 1 lub 2		10	1	2		5	6	3	4		7	8	9	-	-	-	-																-

1) d - gwint łącznika, l - długość łącznika, mm, l_1 - długość części gwintowanej, mm.

1) d - gwint łącznika, l - długość łącznika, mm, l_1 - długość części gwintowanej, mm.

3.2. Przygotowanie do badań należy do obowiązków wykonawcy, który powinien przygotować dokumentację techniczną danego zestawu wodomierzowego, normy i dokumenty związane oraz niezbędne narzędzia i przyrządy kontrolno-pomiarowe. Zestaw wodomierzowy powinien być kompletnie zamontowany i przygotowany do badań w warunkach eksploatacyjnych. Badaniom określonym w 3.1 podlega każdy zestaw wodomierzowy nowo wykonany lub po remoncie. W badaniach przeprowadzonych przez wykonawcę może brać udział przedstawiciel odbiorcy.

3.3. Opis badań

3.3.1. Sprawdzenie lokalizacji, miejsca wbudowania i sposobu wbudowania zestawu wodomierzowego na zgodność z wymaganiami wg 2.1, 2.2 i 2.3 należy wykonać przez oględziny zewnętrzne i pomiar długości odcinków przewodu przed i za zestawem wodomierzowym.

3.3.2. Sprawdzenie prawidłowości zabudowy wodomierza w przewodach wodociągowych polega na identyfikacji oznaczeń i cech znamionowych poszczególnych elementów zestawu wodomierzowego w celu stwierdzenia zgodności z odpowiadającymi im częściami na rys. 1 lub 2 i w tablicy.

3.3.3. Próba szczelności zestawu wodomierzowego.

Przed przystąpieniem do próby szczelności zestawu wodomierzowego należy otworzyć zawór przed wodomierzem i zawór na przyłączy przy przewodzie rozdzielczym oraz zamknąć zawór główny za wodomierzem. Póuzyskaniu ciśnienia panującego w sieci wodociągowej należy przeprowadzić oględziny wszystkich połączeń zestawu. Po zakończeniu próby szczelności należy otworzyć zawór główny za wodomierzem i spowodować przepływ wody przez wodomierz. Następnie należy sprawdzić prawidłowość działania wodomierza, a mianowicie, czy ruch wskazówek i liczydła jest prawidłowy. Wynik prób szczelności należy uznać za dodatni, jeśli zestaw wodomierzowy spełnia wymagania wg 2.5.

3.3.4. Sprawdzenie zabezpieczenia przed porażeniem prądem należy przeprowadzić według zasad i metod określonych w warunkach wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych. Część V. Instalacje elektryczne ¹⁾.

3.4. Ocena wyników badań. Zestaw wodomierzowy wbudowany do instalacji wodociągowej należy uznać za zgodny z wymaganiami normy, jeśli wszystkie badania wymienione w 3.1 dały wynik pozytywny.

¹⁾ Patrzy Informacje dodatkowe p. 2.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę - Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty.

2. Normy i dokumenty związane

PN-76/H-74392 Łączniki z żeliwa ciągliwego

PN-77/H-87025 Mosiądz do przeróbki plastycznej. Gatunki

PN-76/M-54901/03 Elementy złączone wodomierzy skrzydełkowych. Łączniki

PN-76/M-54901/04 Elementy złączone wodomierzy skrzydełkowych. Nakrętki do łączników

PN-76/M-54901/05 Elementy złączone wodomierzy skrzydełkowych. Uszczelki

PN-76/M-54906 Wodomierze skrzydełkowe do przewodów poziomych dla zimnej wody

PN-82/M-54910 Wodociągi. Zabudowa zestawów wodomierzowych w instalacji wodociągowej

PN-77/M-75005 Armatura domowej sieci centralnego ogrzewania. Zawory przelotowe proste

PN-77/M-75007 Armatura domowej sieci centralnego ogrzewania. Zawory przelotowe skośne

Przepisy budowy urządzeń elektroenergetycznych. Zeszyt 6.

Ochrona przeciwporażeniowa w urządzeniach elektroenergetycznych o napięciu do 1 kV (Wydawnictwa Instytutu Energetyki 1980).

Warunki wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych. Część V.

Instalacje elektryczne (Wydawnictwa Ministerstwa Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych 1981).

3. Autorzy projektu normy - mgr inż. J. Trzmiel, mgr inż. L. Hryniewiecki - IMUZ Falenty.